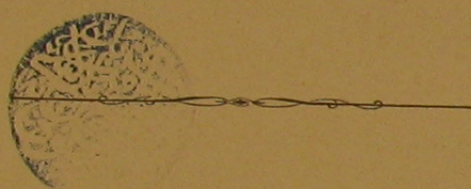

کربد لہائی اسلامیه ی محبائی منفقہ مخصوص

سید محمد علی بن محمد بن محمد

نسخہ فوق العادہ سی

معارف نظارت جلیله سنک فی ۲۶ صفر سنہ ۱۳۱۵ و فی ۱۵ تموز سنہ ۱۳۱۳ تاریخ
و ۴۳ نومرو لی رخصتنامہ سی حائزدر

استانبول

(محمود بك) مطبعہ سی — باب عالی ہوارندہ ابوالعزیز جادو سنہ نومرد ۷۲

۱۳۱۵

ایکنجی دورہ ده بر جر مک اسکی اشکال
و صورتلرینی بولق ایچون هر زمان خارجدن عینی
قوتلره معروض اولمسی لازمدرکه: بوده بعید
الامکاندر. جرم مذکورى احاطه ایدن اجرامک
اسکی تأثیرده بولملری، انلرکده اسکی حجم و شکله
موجود اولملرینه متوقفدر. بولردن هر برى دخی
شکل قدیمى بولق ایچون کنسینى احاطه ایدن
دیگر اجرامک عین حجم و شکل اوزره عودت
ایتمسینه وابسته درکه: بولردن هر برى ده عین احتیاجه
مالکدر. اجرام سماویه، مادیونک اعتقادنجیه غیر
متناهی اولدیغندن بر جر مک عین شکل و صورت
اوزره عودت ایتمسی ایچون غیرمتناهی اولان بتون
اجرامک اسکی حجم و شکللر اوزره عودت
ایتمسی اقتضا ایدر. حال بوکه بوده محالدر.

زهاوی زاره
صه

آثار عتیقه

مبانی فرس قدیم

بازار غاد مبانیسی. — ملوک فرس ممالک
واسعه یه حکمران اولدقلرندن قوت و دولترینه لایق
مبانی جسیمه پیداسنی ایستدیلر، معابد انشاسنی
مذهبلری منع ایتمکندن سرایلر و مقبرلر انشا
ایتدیلر.

کیخسروک پاتختی اولان بازار غاد، طاغیر
اورته سند «مرغاب» وادی تنکنده مبنی ایدی.
کیخسرو اوراده بر سرای بنا ایتدیرمشیدی که:
بوکون یالکیز اوزرنده قورلدینی سده پایداردر،
اهالی مملکت اورایه «تخت والدۀ سلیمان» دیورلر،
اورادن درت کیلومتر و اوتده بر کوچک مزار

ایله ینه برکتله، فقط دها بیوک برکتله حالنده تبرد
وانظفا ایدر. بتون اجرام بویله جه ساکن برکتله
بارده حالنه کیردکدن صکره انفکاک ایدن حرارت،
دریای بی پایان اثری الی غیر النهایه توجه کتیرسون
بولدن نه حاصل اوله بیلیر؟

کوریلیدور که: مادیونک قانون دوریلری فته
مستند حقایقندن اولمیوب بر خیال باطلدن عبارتدر.
قانون مذکور شویله جه ابطال ایدیلنجیه انک نتیجه سی
اولان دنیاده معاد عینی دخی ابطال اولمش اولور.
مادیونک معاد عینیلری وجه سابق اوزره
ابطال ایدلیکی کبی باشقه صورتله دخی بطلانی
بیان ایدیله بیلیر. معلومدر که: بولر شو غریب
ادعالرینی ارضمزک برکون اسکی حجم و شکل اوزره
رجعت ایتمسینه بنا ایدیورلر، بوايسه ناقابلدر.

فرض ایدلم که: ارضمزایکنجی دفعه اوله رق
شمیدیکی حجم اوزره عودت ایدم بیلسون! وینه
خلاف واقع اوله رق تسلیم ایدلم که: جمله تشکلات
وتنوعات ارضیه مجرد قوای طبیعیه نك اثری
بولانسون! قبول ایدلم که حرکات و افعال انسانیه ده
اراده نك هیچ برمدخلی اولمسونده هرشی اضطرار
ایله حصوله کلسون! بوموانک جمله سندن صرف
نظر ایدمرك انلرک شوخیال محالدرینی علی سبیل
التسلیم قبول ایدرز. فقط دعوای مادیون ینه
ثابت اولماز.

شبهه ایدلمز که ارضمز بدایت تشککندن شمیدییه
قدر بر شکل و صورت اوزره باقی قالمیوب دائماً
تبدل و تغیر ایتمکده بولمشدر. بونجه تشکلاتک
اسبابی ایسه یالکیز کنسیدی اجزاسنک حائر اولدینی
قوتده دکلدر. بو حالرک حصولنده انی احاطه
ایدن بونجه عوالمک قوای جاذبه و دافعه سی ده
ذی مدخلدر.

محمد علی خان

واردركه: اوزرينه آلتى
 باصه مقله چيقيلىر، يرلىلر
 بورايه ده «مزار والدۀ
 سليمان» دييورلر؛ احتمالكه
 كيخسروك مزاريدر.
 جوارده بيوك
 قبالردن يابلش وىخردلر
 ايله مزين مربع برقله
 وار ايدى. بوراسى ده
 قامپيزك، كيخسروك
 باباسنك مزارى ايدى.
 بتون بومبانيء عاليه
 لديه ليلرك واسياى صغرى
 غرقلرينگكنه مشاهدر.
 اصطخر سرايلرى
 — مرغاب واديسندن

طاغلرك طوردينى واووه نك باشلادىنى يره
 اينيليرسه دارانك واخلانك پاختلرينه اصطخر
 فارسه Persépolis مواصلت اولنور. بو شهر
 نهرك ايكي طرفه بنا ايدلمشدى. فقط ملوكك
 سرايلرى، خارجه اووايه حك ايدن سنجابى
 مرمر قبالردن مركب برسلسله نك اتكند ايدى.
 بوسرايلر غايت واسع برسده اوزرنده مبنى ايدىكه:
 برطرفدن اووادن آلتى مترو يوكسكده بولنوردى،
 ديكر طرفدن آرقه سنى طاغه طايامشدى. اورايه
 ۱۱۱ باصه مقلى طاتلى ميللى، و آلتى مترو دن زياده
 كيش بر مرديون ايله چيقيلىردى. بو مرديوندن
 اون سواري يان يانه صعود ايدم بيلير. بوسده نك
 اوزرنده غير مساوى ارتفاعلرده ده كوچك بر
 طاق سده لرده واردى، انلرده طاش مرديونلرله
 چيقيلىردى. دارانك، اوغلى سرخسك سرايلرى

ايله انلردن مؤخر ده
 ايكي سراى ايشته
 اوسده لرك فوقه انشا
 ايدلمشدر.

بو سرايلرك ايك
 اسكيسى دارانك كي
 ايدى. سرايك اوگنده
 محكوكات ايله مزين
 سده نك ديوارى قائم
 ايدى. اورته سنده برى
 برلرينك قارشيسنه
 كيدن ايكي صره مزاراقلرله
 مسلح طقوز كشيك
 جنكاورلر واردى.

بو صره لرك هر
 برينك اوچنده ديشلرينى
 وىخه لرينى بر بوغانك بوكرينه كچرمش بر آرسلان
 مصور ايدى.

سده نك هر جاننده سرايك جبهه سنه طوغرى
 بر مرديون آچيلىردى. اولاسكز ستون اوزرينه
 قورلمش بر رواقدن كچيلىردى. صكره ۱۶ عمودله
 قوشادلمش ۱۵ مترو طولنده مربع بر ديوانخانه يه
 كي ريليردى. اصطخر فارسك بو عمودلرى غايت
 اينجه و ظريفدر. ارتفاعلرى كنيش سلكلر نندن
 ۱۳ كره زياده در؛ باشلقلرنده ديزاوستى چوكمش
 ايكي بوفا مصوردركه: يالگيز باشلرى، كوكسلرى
 و باجاقلىرى كوريلور، ستونلر چاتى يى محافظه ايدن
 قالين كيرشلىرى حامل ايدى.

بيوك ديوانخانه بر طرفنده ايكي بيوك وديكر
 طرفنده بش كوچك او طه يه آچيلىردى، قبولر
 اويمه لر ايله مزين ايدى. بو اويمه لردن برى

سوز Suse مبانئ عالیہ سی . — ملوک فرسک
کندی مملکتلری خارجندہ ، کلدانستانہ تماس
ایدن تپہلر مملکتندہ ، دیگر بر مقررلری واردی ؛
بوراسی سوز Suse ایدی . دارا اورادہ اووایہ
حکم ایدن ونظارتی سوزیان طاغلرینہ قدر
امتداد ایلین برسرای انشا ایتدیرمشیدی .

لکن «سوز» ک کوزل سرای سرخسک
اوغلی آرتا کسرخسک بنا کردہ سی اولاندر . او
سرایک بیوک دیوانخانہ سی ۷۰۰ مربع مترولق
برزہنی احاطہ ایدیوردی ، اوچ طرفندہ انسان
باشلی غایت جسم بوغالر قائم ایدی .

جہہ ، مینالی طوغلردن یاہلمش قبارتمہلر
ایلہ مزین ایدی ؛ بوقبارتمہلردن ایکی دانہ سی
بولوب لوور موزہ سنہ نقل ایدلمشدر .

«آرسلانلر قبارتمہ سی» بری برینہ بسبتون
مشاہہ طقوز آرسلان کوسرتیریورکہ : صیرہ ایلہ
یوریورلر ، ہر بریسک ۳،۵۰ متر ووزونلی
۱،۷۵ متر وکسکلی واردر . زمینک طوغلری
یصیدر ، مائیہ بویانمشدر ؛ آرسلانلرک جسملری
آچیق مائی ویلہلری یشیلدر .

«تیر اندازلرک قبارتمہلری» حرکت حالندہ
بولان بر آلی جنکاوری مصوردر . بوجنکاورلرک
آرقہلرندہ طار برستری واردرکہ : طوبوقلرینہ
قدر اوزوند ، یانلری یاریقدر ؛ یگلری پک
کنیشدر ، بیاض و آلتون صاریمی رنکلرندہ
اولان بوسرتی اوزرندہ یشیل ویاخود مائی
نرکسلر ویاخود بقللاوا شکلندہ تزیینات یاہلمشدر ؛
باشلرینہ صاچاق کبی صارلمش بر یشیل صاریق
باغلانمشدر ، آیاقلرندہ صاری ویا آچیق مائی
مشیندن معمول قوندملر واردر . بیہلہ زیکلر
وکوبہلرلہ مزیندر . اوموزلرندہ صاری بریای

شمشیرینی بر آرسلانک ویا بوغانک بوکرینہ
صابلامش برشاہی کوستر ؛ دیگر براویمہدہ ایسہ
شاہک کزندیکی ، آرقہسندہ ایکی خدمتکارک
طولاشوب برینک اندہ شمسہ ، دیگر ینک سینک
قوغان طوتدینی کوریلور .

دارازادہ سرخسک سرای دارانک کینہ
بکزر ، لکن دہابیوکدر ، رواقک اون ایکی بیوک
دیوانخانہک اوتوز آتی ستونی واردر .

سرخس بیوک سدہک مدخلندہ بردہ ۱۶
متر و ارتفاعندہ ستونلر اوزرینہ مؤسس بر دیوانخانہ
انشا ایتدیرمشدی ؛ اورایہ جسم اویمہلر ایلہ مزین
قپولردن کیریایردی ؛ طرف خارچیسندہ آتوریلرک
سرایلرندہ اولدینی کبی قانادلی وانسان باشلی بوغالر
طرف داخلیندہ عادی ایکی بوغا .

اصطخر فارس مزارلری . — نہرک دیگر
طرفندہ ، طاغک کول رنکلی قایلری ایچندہ ،
دارا واخلافی کندی مزارلری قازدیرمشلردی .
مزارلرک مدخلی بیوک برتپہدہدر .

کندیخی ایپلہ چکدیرمینجہ اورایہ یتیشیلہ مز .
مزارلرک مدخلی اطرافندہ کی قایا باشند باشہ بیوک
اویمہلرلہ مزیندر .

دارانک مزاری اطرافندہ باشلقلی درت
ستون اوزرینہ مبنی بر رواق تراش ایدلمشدر ؛
انک اوزرندہ کویا دوز چاتی بی اللری ایلہ ہوادہ
طونان ایکی عسکر نقر ایدلمشدر .

انک یوقاریدہ دارا بر قاعدہ اوزرینہ چیقمش
آیاق اوستندہ ، اندہ یابی ، بر آتشدان قارشیندہ
طوریور ، طواندہ . مہبود ہر مزک شکلی ہوادہ
طوریور .

مزارک داخلی تزییناتسز اوچ اوطہدن
مرکبدر ؛ ہونلرک ہر برندہ اوچر طاش تابوت
بولنمشدر .

واسم بر تيركش واردر. اللرنده كموش بر طوپله
نهایت بولمش بر حربہ طوتارلر.
بر طاقنسك چهره لری بیاض، دیکر لر ينك
رنک لری قویو اسمر، عادتاً سیاهدر. بوالبسهدن
شاه اکبرك « لایموتلر » اطلاق ایتدکاری خاصه
عسکر لرندن اولدینی اگلاشیلور .

بومانی عالیہ زمانمزه قدر مجهول قالمشدی؛
بالگز لوفتوس Loftus اسمنده برانکلینز عالمی
۱۸۵۱ تاریخنده « سوز » ده براز تحریات اجرا
ایتدی. صکره بوخرابه لری آچدیران، تحریاتی نهایته
ایصال ایدن دییالا فو Dieulafoy اسمنده برفرانسز
مهندسیدر . بومهندس ارکک البسه سی کیین
زوجه سیله بر لکده بوملککنده ایکی کره اقامت
ایتدی (۱۸۸۵ — ۱۸۸۶) تصادف ایتدیکی
مشکلاتی ینه رک بوسرایلرک خرابه لری آچدردی؛
اورالرده قاپارتمه لرله مزین مینالی طوغله لر
بولدی که یرلره دوشممشدی، فقط هیچ بوزلماش،
ال دکاممشدی . مهندس آنلری یگیدن تشکیل
وتریب ایتدی که : بوکون لوور موزه سنک
تریناندندر.

محمد علی عینی

شعر

جوباره خطاب

رشک آور ناهیددر آهنگ چفانهک
بر روح مجرد کبی اوچقده ترانهک
بروجد ایدر ارواحی نهدم اولسه خروشان
فواره رقصان وش او آهنگ پریشان
آهنککه بی رو اوله رق اتمده پرواز
آوازه مرغان خوش الحان نفسماز
آغوشنه آلمش سنی نورسته نهالان
شوقکه دمادم اولور کیزلیجه نالان
اندامکی صاردفجه کھی پرتو مهتاب
حیرتله نماشا ایدور انجم بی تاب

اوپدجه کوزل سینه کی ازهار بهاران
آلکشلیور آهنگ دمادمه هزاران
اجسام طبیعده سریع الجولانسک
ای روح محاسن ! نه بدیع السیلانسک
ازهار، اوچنصفه نشینان طبیعت
فیض رشحاتکدن آلیر تاب وطراوت

§

سنسک ایدن اشجاری ده آبستن پروین
فیضکله ایدر زهره لر افغانی ترین
قوشمقده سک، ای! جوی صفاجوی دل آرام
صرصر کبی پرشوق وسر آزاده آلام
مغلوب هوا، کاه صخاریده غزلخوان
بروجد صفا، کاه بایرلرده کف افشان
بیلیم که نه دن بویله سریع الجریانسک
بر طفل سبکسر کبی همواره دوانسک
شاعرمی، نه سک؟ مظهر آثار جنونسک
بازیچه سر پنجه احکام شئونسک

§

هر صبحدم، ای! جوی کف افشان سمنپوش
اولمقده سک اول یاورو کبوترله هم آغوش
سینه کده ایدر، آه او سرمست صفارام
بر موجة بی تاب پریشان کبی آرام
ایله رسک اونکله اوزمان جنبشه آغاز
نازان غرور آنسزین ایله رینه پرواز
پروازی کوردکده اونو شهر نازک
پروازه کلیر زمزمه ساز نیازک
بردن آتیلیر شوق ایله آغوشکه تکرار
[مفتون] ترانه کدر او سخار هوادار

§

ایتمکده بو حالت بی بلبل کبی نالان
ایتسین بو غزل حال دل زارمی اعلان

غزل

مسهودسک، ای جوی که سرمست صفا سک
دائم او سمنبرله هم آغوش وفاسک
بن حسرت دیداری ایله وقف فغانم
سن سینه صافدن اونک بوسه رباسک
بن عشقده همحالت [فرهاد] نزارم
سن حسنده هم شمعشعه شمس ضحاسک